

Постоји додатни разлог за брзо заборављање стратегија: уопште се не остварују ни на страни планираних мера, ни на страни резултата

Отворена је јавна расправа о документу Србија 2020, па да се придружим и ја. Вероватно нећу задовољити захтев Божидара Ђелића да учесници буду конструктивни, иначе нису добродошли, већ ћу испасти обичан критизер коме није место у његовом друштву. Шта ћу, живот је често немилосрдан.

Основно питање је чему уопште оваква стратегија. Европској унији је можда политички потребна, јер представља договор држава које је чине у уобличавању заједнице зване ЕУ. Покушава се наћи неколико заједничких циљева и понудити неколико механизма њиховог остварења, без превеликог детаљисања, а како би државе у својим самосталним политикама имале оријентир о заједничком путу. Основни циљ је јачање кохезије ЕУ, што јој иначе није јача страна. Нема сумње и да у идеји о стратегији ЕУ важан удео има маркетиншка потреба водећих политичара и комисије да се представе као конструктивни чиниоци обликовања будућности.

Србији таква стратегија није потребна. Формални разлог придруживања Србије Европској унији уопште не тражи усвајање те стратегије, посебно будући да није ни близу учлањења. И Тадић је поменуо 2016. као најближу, док би обазрив проценитељ вероватно имао у виду баш 2020. годину.

Ни суштински разлози у корист прављења стратегије не постоје. Правити стратегију на рок од десет година у овако турбулентној политичкој, економској и социјалној ситуацији нема смисла, пошто ће већ до године бити застарела. Правити је без суштинског друштвеног консензуса, а у оквиру једне странке, такође, сугерише краткотрајност.

И најважније, наша способност обликовања будућности је врло скромна, готово никаква и боље је и не покушавати узалудан посао. Друштвени и економски живот се у савременом демократском друштву састоји од свакодневне интеракције милиона људи, а

не од плана који утврди држава и његовог стриктног спровођења. Време социјалистичког планирања је одавно прошло и Америка, Бразил, Русија и Индија немају никакве стратешке, визионарске планове и ништа им не фали.

Погледајмо искуства. Лисабонска стратегија ЕУ, донета 2000. са важењем до 2010. године, неславно је пропала, јер ЕУ није постала, како је планирано, „најконкурентнија, динамична, на знању заснована економија у свету, способна за одрживи развој са више бољих радних места и већом социјалном кохезијом”. Већ 2005. године је формално ревидирана, а потом практично напуштена.

Искуства Србије су још гора. У претходној деценији усвојено је више десетина стратегија, од стратегија тржишног надзора, контроле дувана и поштанских услуга до стратегија привредног развоја (2006), одрживог развоја (2008) и придруживања ЕУ (2005). И све су заборављене чим су усвојене. Сећа ли се неко, на пример, те стратегије привредног развоја, ради ли данас неко по њеним сугестијама? Не. Послужиле су за једнократну медијску промоцију њихових главних промотора – и то је све.

Стратегије су, у ствари, маркетиншка средства за водеће политичаре и владе. Нико озбиљан, а ни они сами, не верује да ће се по њима касније поступати, већ једино служе рекламном стварању представе о кризи власти за будућност народа.

Постоји додатни разлог за брзо заборављање стратегија: уопште се не остварују ни на страни планираних мера, ни на страни резултата. На пример, стратегија привредног развоја 2006–2012. предвидела је улагање 60 милијарди долара, стопу привредног раста од седам одсто и запошљавање 750.000 људи, од чега, наравно, није било ништа. Неуспеху стратегије уопште није кумовала криза, пошто се ни у прве три године, пре њеног избијања, ништа слично планираном није збило: раст је био знатно спорији, запосленост се чак смањивала, а инвестиције су биле много, много ниже.

Да на крају ипак изнесем конструктиван предлог: документ „Србија 2020” уопште не треба усвојити.

Аутор је директор економских студија ЦЛДС-а

(Политика)